

Prihodnost mesta in podeželja – iskanje sinergij (ROBUST) je evropski raziskovalni projekt, ki podpira razumevanje interakcij med podeželskimi in mestnimi območji. Glavno vodilo projekta je, da so vzajemno koristni odnosi podeželskih, primestnih in mestnih območji ključ do uresničevanja pametnega, krožnega in vključujočega gospodarstva trajnostne Evrope. Projekt ROBUST se izvaja od junija 2018 do novembra 2021 ter združuje 24 evropskih partnerjev, ki predstavljajo raziskovalne in praktično usmerjene organizacije, povezane v 11 regionalnih tako imenovanih živih laboratorijev, ki delujejo v petih skupnostih izbranih praks.

Živi laboratorij

V okviru projekta ROBUST je bilo vzpostavljenih enajst živih laboratorijev (po eden v vsaki sodelujoči regiji), ki združujejo lokalne deležnike, da bi razvijali nove načine povezav in sodelovanja med podeželjem in urbanim okoljem. V okviru projekta je bilo določenih pet širših tem, med katerimi je vsak živi laboratorij za podrobnejšo obravnavo izbral tri. Za raziskovanje tem je bilo vzpostavljenih pet skupnosti praks (za vsako temo ena), v okviru katerih so si živi laboratoriji izmenjali svoje izkušnje in ugotovitve ter se posvetovali z vključenimi znanstveniki. Živi laboratorij Ljubljanske urbane regije vodita raziskovalni partner Oikos in izvedbeni partner Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije, v njem pa sodelujejo javne inštitucije, proizvajalci hrane, podjetniki in organizacije s področja trajnostne pridelave hrane, javne infrastrukture in storitev, saj so trajnostni prehranski sistemi njegova glavna tema. Živi laboratorij se poleg tega ukvarja še z javno infrastrukturo in družbenimi storitvami ter z novimi poslovnimi modeli in trgom dela. Živi laboratorij se zato posveča predvsem dejavnikom, ki vplivajo na oskrbo s hrano in vzpostavitev kratkih prehranskih verig v Ljubljanski urbani regiji.

Inovacije v upravljanju

Upravljanje (angl. »governance«) zajema procese sodelovanja in medsebojnega vpliva med različnimi deli družbe, akterji, ki delujejo na skupnem področju oziroma imajo nek skupen problem. Živi laboratorij Ljubljanske urbane regije je glavno pozornost namenil trendom upravljanja na področju trajnostnih prehranskih sistemov, javne infrastrukture in družbenih storitev, povezanih z oskrbo s hrano in dostopnostjo.

Živi laboratorij je analiziral uporabo javnega naročanja za nakupe lokalno pridelane hrane v javnih institucijah v okviru zakonskih možnosti. Izkazalo se je, da se za dodatni (poleg najnižje cene) kriterij lokalnega porekla odločajo predvsem vrtci in osnovne šole. Večinoma se za to odločijo na lastno pobudo v želji po zdravi prehrani in zmanjšanju okoljskih vplivov, pa tudi večji povezanosti z lokalnim okoljem na podlagi informacij, ki jih pridobijo od drugih šol in različnih pobud. Najbolj obširno podporo nudi Mestna občina Ljubljana z administrativno podporo za postopke javnega naročanja in organizacijo Borze lokalnih

živil, ostale občine pa so pristopu naklonjene in bi lahko z aktivnejšo podporo hitro povečale delež javnih institucij z lokalno nabavo živil. Na državni ravni trenutno ni podobnih pobud, a bi lahko uporabili podoben pristop.

Občine po drugi plati spodbujajo lokalno pridelavo in prodajo hrane z lokalnimi tržnicami in vrtički. V zadnjem desetletju so številni manjši, a vedno bolj urbanizirani kraji v Ljubljanski urbani regiji vzpostavili lastne tržnice. Glavni izziv je zagotoviti primeren prostor in vzpostaviti stabilno upravljanje tržne infrastrukture; večina občin je uporabila večnamenski javni prostor, tržne dneve pa občasno združijo z drugimi prireditvami. Oblikovali so se različni pristopi, saj se tržnice večinoma financirajo iz občinskega proračuna in pristojbin, za upravljanje pa skrbijo javna podjetja, lokalni podjetniki ali LAS. Razlike v organiziranosti in pogostosti tržnih dni so odraz različnih zmožnosti, interesov in zanimanja prebivalstva v velikih, bolj urbanih in manjših podeželskih občinah.

Pandemija Covid-19 je pospešila nastanek organizacij kratkih prehranskih verig, kjer kmetije, podjetja, društva ali neformalne skupine skrbijo za naročanje in dostavo lokalnih pridelkov do vrat ali na dogovorjeno mesto. Rast teh organizacij je organska, nepovezana in brez jasne podpore občin in vladnih organizacij, prihaja pa do zavezništov z večjimi kmetijami in podjetji s skladiščnim prostorom ali distribucijsko mrežo.

Onkraj projekta ROBUST

Partnerji projekta ROBUST so v okviru skupnosti praks oblikovali zaključke projekta, ki jih bodo posredovali Evropski komisiji. Peri-urban Regions Platform (PURPLE) bo kot projektni partner poskrbel za posredovanje rezultatov in podrobnejših informacij zainteresiranim regijam v EU in drugim akterjem. Sodelovanje v skupnostih praks in primerjava med živimi laboratoriji je pokazala na znatne razlike v povezanosti urbanega okolja s podeželjem med sodelujočimi regijami, ki so odraz različnih politik, upravljanja in prostorskega načrtovanja. Rezultate projekta je zato možno uporabiti pri načrtovanju prihodnjih politik razvoja podeželja, prostorskega razvoja in kmetijstva. V Sloveniji so razlike med urbanim okoljem in podeželjem majhne, k čemur pripomore več dejavnikov, med drugim tudi navezanost na lokalno okolje in na »domačo« hrano. Širši rezultati projekta lahko pripomorejo k nadaljnjemu načrtovanju razvoja regije, zato so v zaključni fazi projekta partnerji sodelovali tudi pri nekaterih aktivnostih za pripravo Regionalnega razvojnega programa Ljubljanske urbane regije. Rezultate živega laboratorija lahko občine uporabijo za spodbujanje javnega naročanja lokalno pridelane hrane in skrajšanja prehranskih verig s podporo nadaljnjemu razvoju organizacij, ki se ukvarjajo z lokalnim trženjem, prodajo in dostavo lokalne hrane, ter z zagotavljanjem primerne infrastrukture in osveščenosti prebivalstva. Med zaključki celotnega projekta, pomembnimi za Ljubljansko urbano regijo, so zlasti ugotovitve o zagotavljanju dostopnosti in povezav za ranljive skupine.

Kontakt

Ljubljanska urbana regija

Katja Butina
Vodja projekta
Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije
E-naslov: katja.butina@rralur.si
Tel. 01 306 19 14
Spletni naslov: www.rralur.si

Zaključna
konferenca projekta
ROBUST bo potekala preko
spleta 21. in 22. septembra
2021.
Za več informacij obiščite
rural-urban.eu

Več o ROBUST-u

ROBUST Project Coordinator
Prof.dr.ir. JSC (Han) Wiskerke
Professor and Chair of Rural Sociology
Wageningen University
info@rural-urban.eu

To learn more about the ROBUST project and to get the latest information about cutting-edge research on rural-urban issues visit www.rural-urban.eu

 [@RuralUrbanEurope](https://www.facebook.com/RuralUrbanEurope)

 [@RuralUrbanEU](https://twitter.com/RuralUrbanEU)

 Rural Urban Europe

ROBUST receives funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 727988. The content of this publication does not necessarily reflect the official opinion of the European Union. Responsibility for the information and views expressed therein lies entirely with the author(s).